

Nr 80.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer; given Stockholms slott den 29 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—6:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Carl Malmroth.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 februari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmroth anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning inkomna framställningar angående beredande av pension åt vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer samt anför därvid följande:

1:o.

I en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ställd, den 28 oktober 1923 dagtecknad skrift har förre arbetaren vid Bodens fästningsbyggnad Karl Johan Henriksson Tåg gjort ansökning om erhållande av pension.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 59 häft. (Nr 80, 81.) 433 24

*Ang. pension
åt förre
fästnings-
byggnads-
arbetaren
K. J. Henriks-
son Tåg.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Henriksson Tåg är född den 11 februari 1864; att han haft anställning vid Bodens fästningsbyggnad under tiden 21 januari 1902—20 mars 1920, tidtals såsom lagförmän, samt därefter hos fortifikationsbefälhavaren i Boden under tiden 30 oktober 1920—1 juli 1921 och 12 januari—26 augusti 1922; att hans avlöningsförmåner under åren 1919—1922, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 1,600 kronor för år; att han vid läkarundersökning befunnits hava dåligt muskelsystem och nedsatta kroppskrafter; att han är gift och har två söner under 15 år; samt att han, som är ägare av en till 3,300 kronor taxerad fastighet men har skulder till ungefär samma belopp, kan betraktas såsom i det närmaste medellös.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 november 1923 anført, att departementet, som funnit Henriksson Tåg hava uppfyllt de villkor, vilka i regel tillämpats för beviljandet av pension, ansåge billigt, att honom genom pension bereddés någon hjälp till livsuppehälle under hans återstående levnad. Med hänsyn till Henriksson Tågs tjänstetid ävensom till de belopp, riksdagen förut beviljat med Henriksson Tåg jämfärdade arbetare i statens tjänst, ansåge sig departementet böra föreslå, att Henriksson Tåg beviljades en pension av 400 kronor om året. Fortifikationsdepartementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Henriksson Tåg under hans återstående livstid en årlig pension av 400 kronor, att beräknas och utgå från och med den 1 januari 1924.

Statskontoret, som den 4 december 1923 häröver avgivit utlåtande, har anført, att i ärendet förebragta omständigheter syntes böra föranleda till, att åt Henriksson Tåg utverkades något årligt understöd av statsmedel, vilket med hänsyn till Henriksson Tågs jämförelsevis korta anställningstid i statens tjänst syntes, i enlighet med vad som föreslagits, böra utgå med 400 kronor årligen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre arbetaren vid Bodens fästningsbyggnad Karl Johan Henriksson Tåg må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

2:o.

Ang. pension
åt kokerskan
K. J. Carlson.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 oktober 1923 har *chefen för Andra livgrenadjärregementet* gjort framställning om beredande av pension åt kokerskan vid volontärskolan i Norrköping Kristina Josefina Carlson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carlson, som är född den 14 juni 1871, sedan den 1 november 1906 innehar anställning såsom kokerska vid volontärskolan i Norrköping; att hon under åren 1919—1923 från Andra livgrenadjärregementet uppburit — förutom fri bostad och kost — en kontant avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 680 kronor för år; att hon lider av kronisk ledgångsreumatism, vilken sjukdom hon ådragit sig genom sin tjänstgöring, och att hennes arbetsförmåga på grund härav är i mycket hög grad nedsatt; samt att hon, som år 1922 tilldelats Patriotiska sällskapets mindre silvermedalj, under sin anställningstid vid volontärskolan ådagalagt ett mycket gott uppförande såväl i som utom tjänsten och fullgjort sina tjänstealligganden på ett synnerligen plikttroget och förtjänstfullt sätt.

Chefen för andra arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

I utlåtande den 23 november 1923 har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anført, att departementet i betraktande av Carlsons jämförelsevis långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst och då hon på grund av ovan nämnda sjukdom, vilken hon ådragit sig genom sin tjänst, nödgades att inom den närmaste framtiden lämna sin anställning, funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att hon, sedan hon entledigats från sin tjänst vid volontärskolan, komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd erinrade departementet därom, att riksdagen under de senare åren beviljat befattningshavare i statens tjänst i liknande ställning som Carlson pensioner från allmänna indragningsstaten. Sålunda hade 1921 års riksdag, med bifall till av Kungl. Maj:t i proposition nr 97 därom gjord framställning, tillerkänt städerskan och portvakten vid navigations-skolan i Stockholm Hilda Sofia Westergren, född Larsson, vilken varit anställd vid nämnda skola i mer än 30 år, pension å allmänna indragningsstaten med 500 kronor årligen (riksdagens skrivelse nr 322, punkt 17). Med hänsyn emellertid till Carlsons kortare anställningstid i statens tjänst, omfattande allenast en tid av något över 17 år, ansåge departementet, att det pensionsbelopp, som kunde tillerkännas henne, borde utgå med lägre belopp än det, som tilldelats Westergren, och hölle departementet före, att en pension av 300 kronor för år vore skälig. Pensionen syntes böra få utgå från och med månaden näst efter den, under vilken hon komme att entledigas från sin anställning vid volontärskolan. På grund härav hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Carlson finge från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigades från sin anställning vid volontärskolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Statskontoret har den 14 januari 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att, ehuru Carlson icke uppnått sådan levnadsålder och ej heller varit så länge i statens tjänst anställd, att pension under vanliga förhållanden skulle kunna ifrågakomma, syntes likväl med hänsyn därtill, att Carlson på grund av obotlig sjukdom, som hon ådragit sig i tjänsten, inom kort nödgades lämna sin anställning, starka billighetsskäl föreligga för vidtagande av åtgärd i syfte att bereda någon pension åt henne. På grund härav och då statskontoret icke hade något att erinra mot det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionsbeloppet, 300 kronor, instämde statskontoret i den av nämnda departement gjorda hemställan.

Under återopande av vad i ärendet förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kokerskan vid volontärskolan i Norrköping Kristina Josefina Carlson må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid skolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

3:o.

Ang. pension
åt förra tvätt-
föreständer-
skan H. K.
Johansson,
född
Abrahams-
dotter.

Uti skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement den 8 november 1923 har *sekundchefen för Livregementets dragoner* gjort framställning om beredande av pension åt förra föreständerskan för regementets tvättinrättning änkan Hilda Karolina Johansson, född Abrahamsdotter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson är född den 28 december 1858; att hon enligt egen uppgift — vilken dock icke kunnat bestyrkas, enär vederbörande förvaltningspersonal numera avlidit — under åren 1888—1893 verkställt tvättarbete för Svea trängkår; att hon under åren 1894—1905 såsom entreprenör ombesörjt erforderlig tvätt av linnepersedlar för nämnda trängkårs räkning; att hon under tiden 1 november 1895—31 mars 1902 utfört tvättarbete för Livregementets dragoners och kavalleriskolans räkning å egen tvättinrättning och mot ersättning efter särskild taxa; att hon under tiden 1 april 1906—30 september 1918 i egenskap av såväl föreständerska som entreprenör å Livregementets dragoners tvättinrättning utfört tvätt mot ersättning efter särskild taxa och med tillhjälp av biträden, som utav henne själv anstälts och avlönats; att hon vid sistnämnda regemente från och med den 1 oktober 1918, vid vilken tidpunkt den ändring vidtagits, att regementet avlönat där anställda tvätterskor, till och med september 1922 tjänstgjort såsom föreständerska för regementets tvättinrättning mot åtnjutande av såväl avlöning såsom tvätterska som ock särskilt föreständerskearvode; att hon under de senare åren från regementet uppburit en avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i

medeltal omkring 1,370 kronor för år; att hon lider av kronisk muskel- och ledreumatism, på grund varav hon är oförmögen att genom eget arbete försörja sig; samt att hon städse skött sina tjänsteåligganden vid regementet utan anmärkning.

Chefen för femte arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 december 1923 anført, att Johansson visserligen under större delen av den tid, hon arbetat för ovannämnda truppförbands räkning, icke innehaft direkt statsanställning, utan till största delen arbetat i egenskap av entreprenör åt truppförbanden i fråga. Emellertid hade i åtskilliga fall även dylikt arbete tillgodoräknats vederbörande för tilldelande av pension. Då Johansson syntes under en tid av omkring 34 år hava ägnat sin huvudsakliga verksamhet åt armén, och då hon, ehuru visserligen endast under 4 år, varit anställd vid ett av arméns truppförband samt härtill komme, att hon på grund av sjukdom vore oförmögen att själv försörja sig, funne departementet det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att något understöd från statens sida bereddades henne för hennes återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om Johansson med hänsyn till arten av hennes verksamhet i statens tjänst icke borde tillerkännas högre årlig pension än 300 kronor. Pensionen torde böra utgå från och med år 1924. På grund av vad intendentsdepartementet sålunda anført hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Johansson finge från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Statskontoret har den 15 januari 1924 häröver avgivit utlåtande och därvid uttalat, att på grund av vad i ärendet blivit meddelat och anført goda skäl syntes föreligga för beredande av någon pension i föreliggande fall. Då mot det föreslagna pensionsbeloppet, 300 kronor, icke syntes vara något att erinra, biträdde ämbetsverket den av arméförvaltningens intendentsdepartement gjorda hemställan.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra förestånderskan för Livregementets dragoners tvättinrättning änkan Hilda Karolina Johansson, född Abrahamsdotter, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

4:o.

Ang. pension
åt skrädderi-
förmannen
A. J. Dolk.

Uti skrivelse den 21 november 1922 har försvarsverkens civila personals förbund hos Kungl. Maj:t gjort framställning om beredande av pension åt skrädderiförmannen vid Jönköpings regementes intendenturverkstäder Anders Johan Dolk. Vidare har Dolk uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 19 december 1922 dagtecknad skrift gjort ansökning i enahanda syfte.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Dolk är född den 15 september 1859; att han år 1899 anställts såsom arbetare vid Jönköpings regementes intendenturverkstäder och år 1909 förordnats såsom förman vid nämnda verkstäder, vilken sistnämnda befattning han fortfarande innehar; att han under åren 1918—1922 vid regementet uppburit en avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 1,500 kronor för år; att han lider av kronisk led- och muskelreumatism samt åderförkalkning, i följd varav hans arbetsförmåga är nedsatt; samt att han, som erhållit Patriotiska sällskapetets medalj för långvarig och trogen tjänst, under sin anställning vid regementet städse visat sig dugande och pliktrogen i sitt arbete.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har den 29 december 1922 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att departementet i betraktande av Dolks väl vitsordade verksamhet i statens tjänst och med hänsyn därtill, att hans arbetsförmåga vore i mycket hög grad nedsatt, funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han efter erhållet avsked från sin anställning vid regementet komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. Vad beträffade storleken av dylikt understöd ville departementet framhålla, att statskontoret i utlåtande den 15 mars 1920 i fråga om pension åt sadelmakeriarbetaren E. A. Enberg (proposition nr 105/1921, punkt 1) anfört, bland annat, att högre pension än 600 kronor icke plägat tilldelas annan arbetare än den, som intoge förmans ställning. Sålunda hade föreståndare för regementsverkstad erhållit 800 à 1,000 kronor i pension, i vilket avseende statskontoret hänvisat till 1919 års lagtima riksdags beslut, varigenom verkstadsföreståndarna vid Svea livgarde G. T. Beijer och C. A. T. Berglund erhållit pensioner å 800 respektive 1,000 kronor (riksdagens skrivelse nr 10 A, punkt 43). Med stöd av ovan angivna och av riksdagen godkända grunder för beräkning av pension till arbetare i kronans tjänst ansåge departementet sig böra åt Dolk, som tjänstgjort i egenskap av förman under en tid av endast omkring 13 år, föreslå en pension av 800 kronor för år. På grund av vad intendentsdepartementet sålunda anfört hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Dolk finge från och med månaden näst efter den, då han erhöle avsked från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor.

Statskontoret har den 22 januari 1924 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid — med förmälan att, enligt vad vederbörande regementschef meddelat, det vore avsett, att Dolk skulle avgå från sin anställning före innevarande års utgång — anfört, att ämbetsverket ansåge föreliggande omständigheter billigtvis böra föranleda till beviljande i detta fall av någon pension. Beträffande pensionens storlek hade statskontoret icke annat att erinra mot vad arméförvaltningens intendentsdepartement i sådant avseende föreslagit än att, då Dolks tjänstetid endast komme att utgöra omkring 25 år, pensionsbeloppet syntes böra reduceras till förslagsvis 700 kronor. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föresla riksdagen medgiva, att Dolk finge från och med månaden näst efter den, vari avgång från anställningen ägde rum, under sin återstående livstid åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 700 kronor årligen.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit och då jag i fråga om pensionsbeloppets storlek ansluter mig till statskontorets ståndpunkt, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skrädderiförmannen vid Jönköpings regementes intendenturverkstäder Anders Johan Dolk må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 700 kronor.

5:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 5 december 1923 dagtecknad skrift har skrädderiarbetaren vid Hallands regementes intendenturverkstäder Nils Petter Håkanson gjort ansökning om erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Håkanson är född den 21 maj 1860; att han från och med år 1902 är anställd såsom skrädderiarbetare vid Hallands regementes intendenturverkstäder; att han under åren 1918—1922 vid regementet uppburit en avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 735 kronor för år; att han lider av dubbelsidigt ljumskbräck, på grund varav hans arbetsförmåga är så väsentligt nedsatt, att han är ur stånd att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sitt arbete; samt att han under sin anställning vid regementet fört en hedrande vandel och i övrigt på ett förtjänstfullt sätt fullgjort sina åligganden.

Ang
pension åt
skrädderi-
arbetaren
N. P. Håkan-
son.

Chefen för första arméfördelningen har tillstyrkt den gjorda ansökningen.

Uti den 21 december 1923 i ärendet avgivet utlåtande har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anfört, att departementet i betraktande av

Håkansons relativt långa anställningstid i statens tjänst, uppgående till 22 år, och de goda vitsord, han erhållit över sin tjänstgöring, samt då han på grund av sjukdom ej längre vore i stånd att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sitt arbete vid regementet, funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid regementet, komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd erinrade departementet, att åt arbetare vid armén i liknande ställning som Håkanson i allmänhet pläгат beviljas pensioner till belopp av 600 kronor för år. Med hänsyn emellertid till att Håkanson icke uppnått så hög ålder, som i allmänhet erfordrades, för att arbetare i statens tjänst skulle komma i åtnjutande av pension, ävensom därtill, att han efter erhållet avsked från sin befattning vid regementet genom eget arbete syntes kunna i någon mån bidra till sitt uppehälle, ansåge departementet sig icke kunna åt Håkanson föreslå högre årlig pension än 400 kronor. På grund av vad intendentsdepartementet sålunda anfört hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Håkanson finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Statskontoret har den 19 januari 1924 häröver avgivit utlåtande och därvid, på grund av vad handlingarna i ärendet innehölle och då det icke syntes vara något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, 400 kronor, tillstyrkt, att ansökningen måtte bifallas på sätt arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skädderiarbetaren vid Hallands regementes intendenturverkstäder Nils Petter Håkanson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

6:o.

Ut i en den 21 december 1923 dagtecknad skrift har försvarsverkens civila personals förbund hos Kungl. Maj:t gjort framställning om beredande av pension åt skrädderiarbetaren vid arméns centrala beklädnadsverkstad Carl Amatus Andersson. Vidare har *chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 januari 1924 gjort framställning i enahanda syfte.

Ang. pension
åt skrädderi-
arbetaren
C. A. Anders-
son.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson är född den 13 september 1853; att han tjänat såsom gardist vid förutvarande Andra livgardet under en tid av 12 år 10 månader; att han därefter under en sammanlagd tid av omkring 25 år, ehuru med vissa avbrott, tjänstgjort såsom skrädderiarbetare vid eller utfört skrädderiarbete för olika truppförband; att han sedan den 16 juni 1916 är anställd såsom skrädderiarbetare vid arméns centrala beklädnadsverkstad; att han under åren 1919—1923 från verkstaden uppburit en avlöning, som, fränsett dyrtidstillägg, uppgått till i medeltal omkring 1,750 kronor för år; att hans arbetsförmåga är på grund av sjukdom väsentligt nedsatt; att han, som tilldelats medaljen i silver av åttonde storleken för nit och redlighet i rikets tjänst, på ett tillfredsställande sätt fullgjort sitt arbete samt ådagalagt ett hedrande uppförande.

I ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* den 1 februari 1924 avgivit utlåtande och därvid anfört, att i betraktande av Anderssons långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst samt hans höga ålder departementet funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid beklädnadsverkstaden, komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om understödet skäligen borde bestämmas till det belopp, vilket i allmänhet pläгат beviljas arbetare vid armén i liknande ställning som Andersson, eller 600 kronor för år. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Andersson finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning vid verkstaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Statskontoret har den 14 februari 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att, då i detta fall goda skäl syntes föreligga för beredande av pension samt statskontoret för sin del icke hade något att erinra mot det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionsbeloppet, statskontoret tillstyrkte, att framställningen måtte bifallas på sätt nämnda departement föreslagit.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skrädderiarbetaren vid arméns centrala beklädnadsverkstad Carl Amatus Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid beklädnadsverkstaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—6:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Tor Ericsson-Ärje.
